

آزمون ۱۰ از ۶

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش دهم - مرحله ششم (۱۴۰۲/۱۱/۱۳)

ادبیات و علوم انسانی (دهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون های آزمایشی سنجش و بهره مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می گردد. از شما عزیزان دعوت می شود، دیدگاه های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

@sanjesheducationgroup

@sanjeshserv

کانال های ارتباطی:

ریاضی و آمار (۱)

۱. گزینه ۳ درست است.

اگر عدد مورد نظر را با x نمایش دهیم، داریم:

$$3x - 6 = 2x + 7 \Rightarrow 3x - 2x = 7 + 6 \Rightarrow x = 13$$

۲. گزینه ۲ درست است.

می‌دانیم معادله درجه ۲ زمانی یک ریشه دارد که $\Delta = 0$ باشد. بنابراین؛ داریم:

$$\Delta = b^2 - 4ac = 0 \Rightarrow \Delta = (2-a)^2 - 4(-2a) = 0 \Rightarrow 4 + a^2 - 4a + 8a = 0 \\ \Rightarrow (a+2)^2 = 0 \Rightarrow a = -2$$

۳. گزینه ۱ درست است.

مساحت مستطیل به صورت $S = xy = 96$ است. اگر طول و عرض را به ترتیب با x و y نمایش دهیم، داریم:

$$x = y + 4 \xrightarrow{xy=96} x(x-4) = 96 \Rightarrow x^2 - 4x - 96 = 0 \Rightarrow \Delta = 16 - 4(-96) = 400 \\ \Rightarrow x = \frac{4 \pm 20}{2} \xrightarrow{x>0} x = 12 \Rightarrow y = x - 4 = 12 - 4 = 8 \Rightarrow P = 2(x+y) = 2(12+8) = 40$$

۴. گزینه ۴ درست است.

با ضرب طرفین معادله در عبارت‌های مخرج داریم:

$$\left(\frac{x + \frac{1}{2}}{x-4} = 1 - \frac{1}{1-x} \right) \times (x-4)(1-x) \Rightarrow \left(x + \frac{1}{2} \right)(1-x) = (x-4)(1-x) - (x-4) \\ -x^2 + \frac{1}{2}x + \frac{1}{2} = (-x^2 + 5x - 4) - (x-4) \Rightarrow 4x - \frac{1}{2}x = \frac{1}{2} \Rightarrow \frac{7}{2}x = \frac{1}{2} \Rightarrow x = \frac{1}{7}$$

۵. گزینه ۲ درست است.

می‌دانیم یک رابطه تابع است هرگاه به ازای ورودی‌های یکسان زوج‌های مرتب، خروجی یکسانی داشته باشیم. بنابراین:

$$\begin{cases} (3, 5) = (3, x+y) \\ (5, 9) = (5, y^2+x+2) \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x+y=5 \\ y^2+x+2=9 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x+y=5 \Rightarrow x=5-y \\ y^2+x=7 \end{cases} \\ y^2+x=7 \xrightarrow{x=5-y} y^2+5-y=7 \Rightarrow (y-2)(y+1)=0 \\ \Rightarrow \begin{cases} y=2 \Rightarrow x=5-2=3 \Rightarrow x^2y=9(2)=18 \\ y=-1 \Rightarrow x=5+1=6 \Rightarrow x^2y=36(-1)=-36 \end{cases}$$

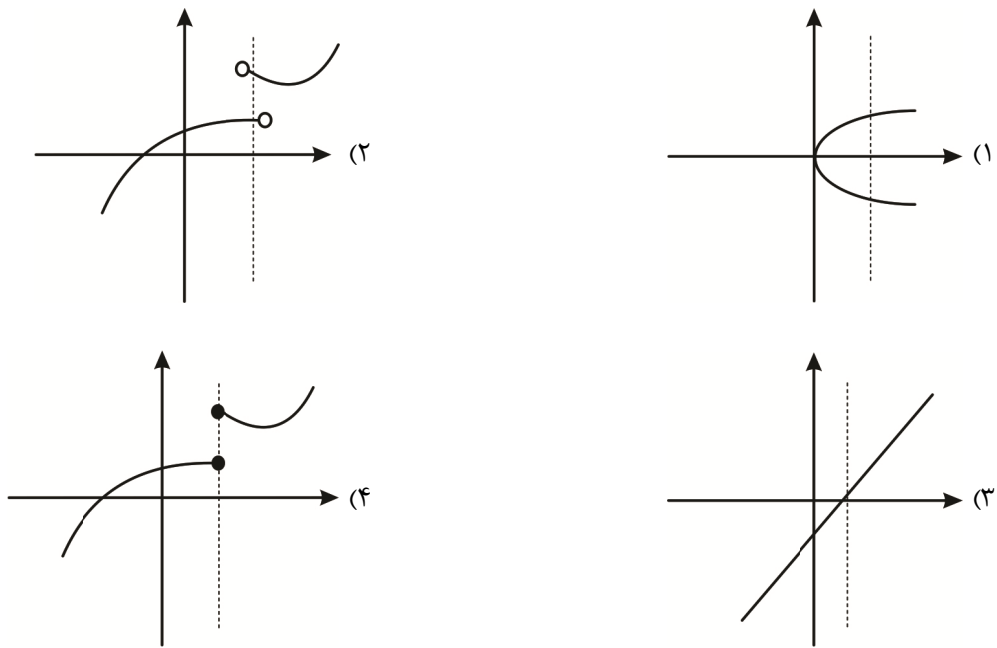
بنابراین با توجه به گزینه‌های داده شده $x^2y = 18$ است.

۶. گزینه ۱ درست است.

ضابطه تابع مورد نظر به صورت $f(x) = 3x^2 - \sqrt{x} + 3$ است. بنابراین $f(4) = 3(4)^2 - \sqrt{4} + 3 = 49$ است.

۷. گزینه ۳ درست است.

با توجه به شکل، رابطه‌ای تابع است که به ازای هر خط موازی محور y ها، نمودار تابع را در یک نقطه قطع کند. بنابراین با توجه به شکل‌های زیر، گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ تابع نیستند.

۸. گزینه ۴ درست است.

با جایگذاری مقادیر دامنه در تابع داریم:

$$f(1) = \sqrt{5} \notin \mathbb{Z}, f(2) = \sqrt{7} \notin \mathbb{Z}, f(3) = \sqrt{9} = 3 \in \mathbb{Z}, f(11) = \sqrt{25} = 5 \in \mathbb{Z}, f(12) = \sqrt{27} \notin \mathbb{Z}$$

بنابراین تنها دو مقدار تابع عددی صحیح است.

۹. گزینه ۳ درست است.

می‌دانیم یک رابطه تابع است هرگاه به‌ازای ورودی‌های یکسان زوج‌های مرتب، خروجی یکسانی داشته باشیم. بنابراین گزینه ۳ نمی‌تواند تابع باشد.

۱۰. گزینه ۲ درست است.

می‌دانیم شیب خط از رابطه $a = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$ به‌دست می‌آید. بنابراین:

$$a = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{2 - a - 1}{a - 3} \Rightarrow \frac{1 - a}{a - 3} = 3 \Rightarrow 1 - a = 3a - 9 \Rightarrow 4a = 10 \Rightarrow 2a = 5$$

۱۱. گزینه ۱ درست است.

می‌دانیم معادله خط به‌صورت $y = ax + b$ است. با محاسبه شیب خط و جایگذاری در معادله خط داریم:

$$a = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{10 - 4}{2 - (-1)} = \frac{6}{3} = 2 \Rightarrow y = 2x + b \xrightarrow{(2, 10)} 10 = 4 + b \Rightarrow b = 6$$

$$\Rightarrow \frac{b}{a} = \frac{6}{2} = 3$$

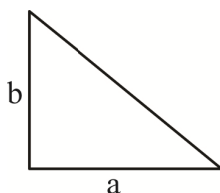
۱۲. گزینه ۲ درست است.

اگر نقطه $(0, 3)$ را در معادله خط جایگذاری کنیم، داریم:

$$(m + 1)(3) - 2m(0) = -3 \Rightarrow 3m + 3 = -3 \Rightarrow m = -2$$

با جایگذاری در صورت سؤال داریم $-y + 4x = -3$ یا به عبارتی $y = 4x + 3$.

۱۳. گزینه ۴ درست است.

اگر مثلث‌های سؤال به‌صورت شکل روبرو باشند، در این صورت مساحت از رابطه $S = \frac{1}{2}ab$ به‌دست می‌آید.

حال اگر ارتفاع اولیه را $b = 20$ و طول اولیه را $a = 40$ قرار دهیم، داریم:

ارتفاع جدید $= ۲۰ + x$ و طول جدید $= ۴۰ - ۲x$ است. بنابراین مساحت به صورت زیر است:

$$S = \frac{(۲۰+x)(۴۰-۲x)}{۲} = (۲۰+x)(۲۰-x) = ۴۰۰ - x^2$$

بنابراین طول رأس سهمی برابر $\frac{-b}{2a} = ۰$ است و در نتیجه عرض سهمی که بیشترین مقدار مساحت می شود برابر ۴۰۰ است.

۱۴. گزینه ۴ درست است.

در سهمی استاندارد $ax^2 + bx + c$ طول رأس سهمی به صورت $\frac{-b}{2a}$ است. بنابراین:

$$x_s = \frac{-a}{۴} \xrightarrow{x_s=1} ۱ = -\frac{a}{۴} \Rightarrow a = -۴$$

بنابراین معادله سهمی به صورت $y = ۲x^2 - ۴x + b$ است. با جایگذاری عرض رأس سهمی داریم:

$$y = ۲x^2 - ۴x + b \xrightarrow{y(1)=-1} -1 = ۲ - ۴ + b \Rightarrow b = ۱ \Rightarrow a + b = -۴ + ۱ = -۳$$

۱۵. گزینه ۳ درست است.

محور تقارن سهمی استاندارد به صورت $x = -\frac{b}{2a}$ است. بنابراین ابتدا معادله سهمی را به صورت استاندارد می نویسیم:

$$y = (x - ۲)^2 + ۳ = x^2 - ۴x + ۷ \Rightarrow x = \frac{-(-۴)}{۲} = ۲$$

اقتصاد

۱۶. گزینه ۴ درست است.

بررسی عبارت‌ها:

(الف) نادرست است؛ زیرا بینش کارآفرینان هنگامی ارزش دارد زمانی که به آن دست یابند، که دیگران از مشاهده آن ناتوان هستند و به ذهنشان خطور نمی کند.

(ب) نادرست است؛ زیرا آن پول، جزو هزینه تولید است.

(پ) نادرست است؛ زیرا این عبارت مربوط به ویژگی «نوآور بودن» کارآفرینان موفق است.

(ت) نادرست است؛ پیامد این رفتار ۱- به خودشان ضرر می رسانند. ۲- برکت مالشان را از زندگی خودشان دور می کنند. (درس ۱)

۱۷. گزینه ۳ درست است.

تعداد کالای فروش رفته $\times$ قیمت کالا = درآمد $\Rightarrow$ قدم اول

$$\text{درآمد} = ۹۵۰/۰۰۰ \times ۷۰۰ = ۶۶۵/۰۰۰/۰۰۰$$

به جای هزینه‌ها (x) می گذاریم $\Rightarrow$ هزینه‌ها - درآمد = سود $\Rightarrow$ قدم دوم

$$۷۳/۳۰۰/۰۰۰ = ۶۶۵/۰۰۰/۰۰۰ - x$$

$$x = ۶۶۵/۰۰۰/۰۰۰ - ۷۳/۳۰۰/۰۰۰$$

$$x = ۵۹۱/۷۰۰/۰۰۰ \rightarrow \text{مجموع هزینه‌های سالانه}$$

قدم سوم: تمام هزینه‌ها را به سالانه تبدیل می کنیم.

$$۴/۰۰۰/۰۰۰ \times \underbrace{۸}_{\text{تعداد کارگران}} \times \underbrace{۱۲}_{\text{سالانه}} = ۳۸۴/۰۰۰/۰۰۰ \Rightarrow \text{حقوق متوسط سالانه همه کارگران}$$

$$۶۶۵/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۱۳}{۱۰۰} = ۸۶/۴۵۰/۰۰۰ \Rightarrow \text{هزینه استهلاک سالانه}$$

قدم چهارم: مجموع تمام هزینه‌های سالانه را که داریم باهم جمع می کنیم.

هزینه استهلاک سالانه + هزینه مواد اولیه سالانه + هزینه حقوق سالانه همه کارگران = مجموع هزینه‌ها

$$\text{مجموع هزینه‌ها} = ۳۸۴/۰۰۰/۰۰۰ + ۷/۲۵۰/۰۰۰ + ۸۶/۴۵۰/۰۰۰ = ۴۷۷/۷۰۰/۰۰۰$$

$$۵۹۱/۷۰۰/۰۰۰ = ۴۷۷/۷۰۰/۰۰۰ + y \Rightarrow \text{هزینه اجاره سالانه} + \text{مجموع هزینه‌ها} = \text{مجموع هزینه‌های سالانه}$$

به جای این (y) می‌گذاریم

$$y = ۵۹۱/۷۰۰/۰۰۰ - ۴۷۷/۷۰۰/۰۰۰ = ۱۱۴/۰۰۰/۰۰۰ \quad (\text{هزینه اجاره سالانه})$$

آخر سؤال هزینه اجاره را ماهانه خواسته پس تقسیم بر ۱۲ می‌کنیم:

$$\text{تومان} = ۱۱۴/۰۰۰/۰۰۰ \div ۱۲ = ۹/۵۰۰/۰۰۰ = \text{هزینه اجاره ماهانه}$$

(درس ۱)

۱۸. گزینه ۴ درست است.

تمامی گزینه‌ها به جز گزینه ۴ بیانگر مفهوم هزینه فرصت هستند. گزینه ۴ به این دلیل درست نیست که در هزینه فرصت، وقتی منبعی را برای یک مصرف خاص به کار می‌بریم در واقع در آینده منافع منابع دیگر را از دست داده‌ایم. (درس ۳)

۱۹. گزینه ۴ درست است.

پاسخ عبارت‌ها:

(الف) درست است.

(ب) نادرست است؛ زیرا تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام از معایب ایجاد یک شرکت سهامی است.

(پ) نادرست است؛ زیرا یک مؤسسه غیرانتفاعی، نهادی غیرقانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدف غیرتجاری شکل گرفته و اغلب در زمینه‌های اجتماعی و انسانی است. (درس ۲)

(ت) درست است. (درس ۴)

۲۰. گزینه ۴ درست است.

پاسخ عبارت‌ها:

(الف) مقایسه هزینه‌ها و منافع.

(ب) شناسایی منابع کمیاب.

(پ) محاسبه هزینه فرصت هر انتخاب (درس ۳ و ۴)

۲۱. گزینه ۲ درست است.

- همیشه علت افزایش قیمت در بازار وجود «مازاد تقاضا» یا همان کمبود عرضه است و این مازاد تقاضا در قیمت‌هایی پایین‌تر از قیمت تعادلی است یعنی وقتی کالا ارزان است مردم هجوم می‌برند برای خرید آن و این کار باعث می‌شود قیمت‌ها در بازار بالا برود. پس می‌دانیم که مازاد تقاضا در قیمت‌های زیر ۴۰۰ است؛ مثلاً در قیمت ۲۰۰ که منحنی عرضه در نقطه M و منحنی تقاضا در نقطه F قطع می‌کند. فاصله بین M و F مازاد تقاضا را نمایش می‌دهد. (درس ۵)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

پاسخ عبارت‌ها به ترتیب:

مالیات بر مصرف - عوارض شهرداری - حقوق و عوارض گمرکی - مالیات بر ارزش افزوده - مالیات بر مصرف

مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی و دخانیات در ایران جزء مالیات بر مصرف است که در نهایت توسط مصرف‌کننده نهایی پرداخت می‌شود، اما وظیفه قانونی پرداخت آن بر عهده تولیدکنندگان و فروشندگان است. دریافت وجوه در مقابل توسط شهرداری جزو عوارض شهرداری محسوب می‌شود و مالیات و عوارض گمرکی تابع سیاست‌های بی‌کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورها هستند که یکی از راه‌های درآمدزایی دولت هستند و معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی به کار می‌روند. مالیات بر ارزش افزوده، فرار مالیاتی را کاهش می‌دهد و از مالیات‌ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند. (درس ۶)

۲۳. گزینه ۲ درست است.

عبارت الف و ت درست است.

عبارت ب نادرست است؛ زیرا دولت‌ها برای حمایت از صنایع داخلی تعرفه‌های گوناگونی بر واردات برخی از کالاها وضع می‌کنند.

عبارت پ نادرست است؛ زیرا دولت‌ها گاه در جهت گسترش روابط اقتصادی‌شان با کشورهایی که دیدگاه‌های نزدیک سیاسی دارند، پیمان‌های تجاری را وضع می‌کنند و تعرفه‌ها را کاهش می‌دهند. (درس ۷)

۲۴. گزینه ۴ درست است.

زیرا کشور «الف» در هردو کالا مزیت مطلق دارد ولی کشور «ب» بین آن دو کالا در تولید گندم مزیت نسبی دارد و بهتر است امکاناتش را به تولید گندم اختصاص دهد و خودرو را از کشور «الف» بخرد. (درس ۹)

۲۵. گزینه ۲ درست است.

- بیکاری اصطلاحی: شخصی که به امید یافتن شغل بهتر از شغل قبلی خود استعفا دهد، دچار بیکاری اصطلاحی می‌شود.
- بیکاری که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌ها است و دچار عدم تطابق مهارت‌ها است، بیکاری ساختاری نامیده می‌شود.
- بیکاری فصلی: زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند مانند کشاورزان و کارگران ساختمانی.
- بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای است که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود یا شرایط خاص تولید کاهش می‌یابد و شرکت‌ها موقتاً نیروهای خود را تعدیل می‌کنند. (درس ۸)

۲۶. گزینه ۳ درست است.

برای اینکه بدانیم گروه سوم چه مقدار سهام را در اختیار دارد، ابتدا باید به سراغ گروه اول و دوم برویم. گروه اول ۴۰ درصد. گروه دوم ۲۰ درصد. پس گروه سوم می‌شود. $\Leftarrow$
 $100 - (20) - (40) = 40$
پس میزان سهام گروه سوم نیز ۴۰ درصد است.
حالا میزان سود گروه سوم را به دست می‌آوریم. $\Leftarrow$
 $160,000,000,000 = 40\% \times 400,000,000,000$
برای سود تک به تک اعضای گروه به سراغ تعداد سهامداران این گروه می‌رویم. تعداد کل سهامداران ۱۰۰ نفر است. گروه اول نصف سهامداران هستند یعنی ۵۰ نفر. گروه دوم یک چهارم سهامداران هستند یعنی $\left[\frac{100}{4} = 25 \right]$ ، پس ۲۵ نفر هستند.
حالا $25 = (25) - (50) - 100$ پس گروه سوم نیز ۲۵ نفر هستند. پس سود گروه سوم را تقسیم بر تعداد می‌کنیم.
 $160,000,000,000 \div 25 = 6,400,000,000$

(درس ۲)

۲۷. گزینه ۴ درست است.

نمودار، شیب کمی دارد و به این معنا است که کشش قیمتی کالا زیاد است و می‌توان از سود آن، استفاده کرد. (درس ۵)

۲۸. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

ردّ گزینه ۲- این فروش خیانت به نسل‌های آینده است. اگر برای تأمین سرمایه‌گذاری مولد باشد مناسب است.
ردّ گزینه ۳- دولت اهداف مختلفی را دنبال می‌کند و این منابع دریافتی از مالیات را فقط صرف خلق دارایی کند کار درستی نیست و همچنین دارایی‌های تجدیدنپذیر قرن‌ها طول کشیده تا ایجاد شده و دولت نمی‌تواند در زمان کوتاه دست به خلق آن بزند.
ردّ گزینه ۴- مالیات تنها منبع درآمدی دولت نیست و نمی‌تواند به تنهایی پاسخگوی نیاز دولت باشد. (درس ۶)

۲۹. گزینه ۴ درست است.

کنفرانس پول و مالی سازمان ملل به دلیل مشکلات ناشی از سیاست حمایت‌گرانه آمریکا و برخی از کشورهای اروپایی شکل گرفت و منجر به تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول شد. (درس ۷)

۳۰. گزینه ۲ درست است.

گزینه‌های الف و ت درست است.
دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها:
ب) میزان بالای بیکاری، دولت را مجبور می‌کند تا پول بیشتری را صرف برنامه‌های اجتماعی مانند بیمه بیکاری و کمک به تغذیه خانواده‌های نیازمند کند.
پ) برای تعیین میزان فقر باید نیازمندی‌های افراد یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم.
ت) در کل جهان ۱/۴ میلیارد نفر در فقر مطلق به سر می‌برند. (درس ۸)

علوم و فنون ادبی (۱)

۳۱. گزینه ۲ درست است.

اصلاح قلمروهای نادرست:

(پ) بیت فاقد واژگان کهن است. (ویژگی زبانی؛ زبان ساده و جمله‌های کوتاه و نیز ساختمان ساده واژگان مشهود است.)
(ت) «ناف آهو به مشک تبدیل گشتن» فاقد تشبیه است. («دم» مجاز از «سخن» - «شیر خدا» استعاره از «علی(ع)» است.)
(ج) قلمرو فکری بیت؛ «بیان قناعت و مناعت طبع علی(ع)» است. (صفحات ۱۴ و ۱۵)

۳۲. گزینه ۱ درست است.

اصلاح شماره‌های نادرست:

(۳) پارسی یا فارسی

(۴) فرهنگ - ادبی

(۶) ساسانی (ص ۳۸)

۳۳. گزینه ۳ درست است.

بررسی و اصلاح گزینه‌های نادرست:

(۱) آوردن ترکیب‌های کهن ← آوردن ترکیب‌های تازه ...

(۲) مفاهیم ذهنی ← واقعیت بیرونی

(۴) از ویژگی‌های نثر قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم است. (ص ۴۳)

۳۴. گزینه ۴ درست است.

محمد تقی بهار، برای شعر فارسی، شش نوع سبک و دوره قائل است. (ص ۶۰ و ۶۱)

۳۵. گزینه ۴ درست است.

طبق صفحه ۶۱ همان کتاب درست است.

۳۶. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

الف) مربوط به نثر دوره سامانی است.

ت) اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره، ساده است و جنبه عملی و دستوری دارد. (ص ۶۳، ۶۴)

۳۷. گزینه ۱ درست است.

ویژگی‌های مشترک همه ابیات؛ «سادگی زبان شعر و کم بودن لغات عربی» است در صورتی که در گزینه پاسخ دو ویژگی دیگر «کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات و نیز استفاده از دو نشانه برای یک متمم» به چشم می‌خورد. (ص ۶۲)

۳۸. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

(۱) هر دو مورد از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است.

(۲) «حذف افعال به قرینه» از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است.

(۴) «هر دو مورد» از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است. (ص ۶۴ و ۶۵)

۳۹. گزینه ۴ درست است.

«آهنگ» در هر دو مصراع بیت گزینه «۴» به معنای «قصد، اراده و خواست» به کار رفته است؛ بنابراین در این گزینه آرایه «واژه‌آرایی» یا «تکرار» به کار رفته است. در سایر گزینه‌ها کلمات تکراری دارای معانی متفاوت هستند به همین دلیل «تکرار» محسوب نمی‌گردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «نهاد» در بیت گزینه «۱» در دو معنای متفاوت به کار رفته است: ۱- قرار داد ۲- سرشت و ذات

گزینه «۲»: «روان» در مصراع اول به معنای «جاری» و در مصراع دوم به معنا «جان، روح و نفس» به کار رفته است.
گزینه «۳»: در بیت گزینه «۳» «پرده» به ترتیب در دو معنا به کار رفته است: ۱- پوشش، حجاب ۲- نغمه، نوا
(درس ۳ فنون ادبی دهم، صفحه ۲۶ تا ۳۰)

۴۰. گزینه ۴ درست است.

طبق گفته کتاب درسی، واج آرایی صامت‌ها محسوس‌تر از واج آرایی مصوت‌هاست. در گزینه ۴ واج آرایی صامت «خ» محسوس است.
بررسی سایر گزینه‌ها:
۱ - واج آرایی مصوت
۲ - واج آرایی مصوت
۳ - تتابع اضافات دارد و کسره اضافی بیت کلمات باعث به وجود آمدن واج آرایی مصوت کوتاه (-) شده است.

۴۱. گزینه ۲ درست است.

واژه «گفت» برای خود قرینه‌ای ندارد تا پایه سجع قرار گیرد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

سجع‌های به کار رفته در متن عبارتند از: (عمر، مال / کیست، چیست / خورد، مُرد / کشت، هِشت)
(درس ۶ فنون ادبی دهم، صفحه ۵۴)

۴۲. گزینه ۱ درست است.

در همه گزینه‌ها به استثنای گزینه «۱» یک بار سجع به کار رفته است. در عبارت گزینه «۱» دو بار سجع به کار رفته است: ۱- افتاده، پیاده / ۲- فتادیم، بدادیم
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۲»: زاینده، پاینده
گزینه «۳»: برکنند، به در کنند
گزینه «۴»: درگشاده، سرگشاده
(درس ۶ فنون ادبی دهم، صفحه ۵۴)

۴۳. گزینه ۲ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته شده در هر بیت:
(۱) عالم‌ها / باپهنا - سودا / دریا (همه سجع متوازی) * بیت فاقد واژه آرایی است (توجه: ردیف به تنهایی ایجاد واژه آرایی نمی‌کند).
(۲) سوز / روز (سجع متوازن) روز / پیروز (مطرف) * واژه آرایی (من)
(۳) واژه آرایی (کم - دریا - کرم) * بیت فاقد سجع متوازن است.
(۴) بیت فاقد هر دو آرایه خواسته شده است. (سؤال ترکیبی از درس ۳ و ۶)

۴۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی سجع‌های هر عبارت:
(۱) ذلیل / عزیز * مال / علم (هر دو متوازن)
(۲) بی‌سیاست / بی‌تجارت (متوازی) * ملک / علم (دو به دو: متوازن)
(۳) مرصع / مرقع (متوازی) * فرعون / موسی (متوازن) * ریش / دلق (متوازن)
(۴) کردند / بردند (متوازی) * بی‌فایده / بیهوده (مطرف) سعی / رنج (متوازن)

۴۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها
۱- واژه آرایی: جان / کمان‌کشی و مهوشی و خوشی دارای سجع مطرف هستند.
۲- با توجه به تشبیه‌های حسی و روحیه نشاط و خوش‌باشی می‌توان فهمید که سبک شعر خراسانی است.
۳- در هر بیت ۸ پایه آوایی وجود دارد. هر بیت از دو مصراع تشکیل شده است.
۴- مفتعلن مفاعیلن وزنی شاد است و با موضوع این شعر نیز هماهنگ است.

۴۶. گزینه ۳ درست است.

دانش‌آموزان گرامی را به خوانش روان و تمرین و تقویت قوه شنوایی عروضی دعوت می‌کنیم. به این ترتیب وزن ابیات عبارت‌اند از:

- (۱) سه بار تکرار U - - یک‌بار U - (که معمولاً آهنگی کوبنده و کوتاه دارد و تشدیدکننده فضای حماسی شعر است).
- (۲) سه بار تکرار UU - - یک‌بار UU - (که وزنی آهنگین است).
- (۳) چهار بار تکرار UU - (که وزنی شاد و آهنگین است).
- (۴) چهار بار تکرار U - - - (که وزنی نرم و ملایم و روایی است). (درس ۳)

۴۷. گزینه ۳ درست است.

خط عروضی مصرع ۱	ع نان از دس	ت دل ها می	ر با ید
نشانه‌های هجایی	U - - -	U - - -	U - -

علامت رکن دوم مطابق الگوی هجایی داده شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ -

خط عروضی مصرع ۱	شم ع ب رف	رو ز و س لی	مان ط لب
نشانه‌های هجایی	U U - -	U U - -	U - -

۲ -

خط عروضی مصرع ۱	ش کا رش	ن جو ید	خ لا فز	ک مند
نشانه‌های هجایی	U - -	U - -	U - -	U - -

۴ -

خط عروضی مصرع ۱	من خ دین پی	دا ه می گو یم	ک پن هان گف	ت اند
نشانه‌های هجایی	U - -	U - -	U - -	U - -

۴۸. گزینه ۱ درست است.

وزن هریک از گزینه‌ها و نیز تعداد هجاهای بلند آنها عبارت است از:

- (۱) (۸ هجای بلند) U - - - U - - - U - -
- (۲) (۱۲ هجای بلند) U - - - U - - - U - - - U - - -
- (۳) (۱۲ هجای بلند) U - - - U - - - U - - - U - - -
- (۴) (۱۲ هجای بلند) U - - - U - - - U - - - U - - -

۴۹. گزینه ۴ درست است.

وزن هر گزینه عبارت است از:

الف و ت) U - - - U - - - U - - -

ب) U - - - U - - - U - - -

پ) UU - - - UU - - - UU - - -

توجه: قبلاً گفته شد که رکن اول در هریک از مصراع‌های اول یا دوم یا هر دو در این وزن می‌تواند به جای (UU - -) رکن (- UU -) بیاید و نیز رکن آخر می‌تواند به جای (UU -) رکن (- -) بیاید. در این صوت شکل اولیۀ ارکان، مبنای وزن بیت قرار می‌گیرد. (درس ۵)

۵۰. گزینه ۲ درست است.

سؤال از درس پنجم همان کتاب

تقطیع هجایی و وزن هر گزینه:

- عَ جَ بی سا قِ یِ جان مُط | رِ بِ ما را | چِ شُ دَسْتُ
- U U - - U U - - U U -

- رَس تَ مَ زین | نَف سَ هَ وا | زَن دِ بَ لا | مُر دِ بَ لا
- U U - - U U - - U U -

- اَ گَر مَر | تَ را صُل | حَ آ هَن | گَ نیست ×
- U - - U - - U -

- کَ نَم اِب | تِ دا اَز | خُ دا وَن | دِ یاد ×
- U - - U - - U -

- رَ ها یی | تِ با ید | جِ هان را | رِ ها کن
- U - - U - - U -

(درس ۵)

۵۱. گزینه ۴ درست است.

۱ - خیز و عشق دو هجای کشیده هستند. توجه داشته باشید که طبق گفته کتاب هجای کشیده آخر دو مصراع همواره بلند در نظر گرفته می‌شود. چرخ بوقلمون نیز اشاره به دورنگی روزگار دارد و دارای مفهومی کنایی است.

۲ - بدون در نظر گرفتن اختیارات، در مصراع دوم این هجاهای کوتاه وجود دارند: سِ - رِ - خَ - زَ. توجه داشته باشید که بوقلمون یک واژه دوتلفظی است و اینجا به ضرورت وزن بوقلمون تلفظ می‌شود. (سکون روی ل)

۳ - واج آرای مصوت ۱ در مصراع نخست مشهود است.

۴ - رکن آخر بیت «قلمون زینم» است.

۵۲. گزینه ۴ درست است.

طبق صفحه ۴۹ همان کتاب درست است.

۵۳. گزینه ۱ درست است.

در گزینه‌های غیرپاسخ، معشوق بی‌رحم، عاشق دلخسته و رنجور را، بی‌نصیب و محروم در وادی هجران و فراق تنها گذاشته و رفته است. در حالی که در گزینه پاسخ «بی‌قراری عاشق» مطرح شده است. (تصویری که از معشوق ارائه شده است، ملایم‌تر و انسانی‌تر است !!!) (سؤال ترکیبی)

۵۴. گزینه ۱ درست است.

مفهوم گزینه پاسخ، «اغتنام فرصت، بی‌اعتباری عمر و ناپایداری مادیات» است. (سؤال ترکیبی)

۵۵. گزینه ۲ درست است.

همه ابیات، از ظلم و ستم تحذیر و به رعایت حق و دادگری الزام می‌کنند. در گزینه پاسخ مستقیماً به انذار و بر کناری فرد ستمکار پرداخته شده است در حالی که در گزینه‌های غیرپاسخ، با تکیه بر بعد حق‌جویی و دادگری افراد، با ملایمت صحبت شده است. (سؤال ترکیبی)

جامعه‌شناسی (۱)

۵۶. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌های پاسخ:

اگر آگاهی خود به معانی کنش را از دست بدهیم، از کنش باز می‌مانیم، بنابراین شخصی که به زبانی تسلط ندارد، نمی‌تواند به آن زبان صحبت کند. (درس ۱)

۵۷. گزینه ۳ درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱- رعایت حقوق دیگران و رعایت حق تقدم ارزش اجتماعی است.

۲- بی‌صدا کردن تلفن همراه در کتابخانه و رد شدن از پل عابر پیاده هنجار اجتماعی است و به شیوه انجام کنش اشاره دارد.

۳- در گزینه ۳ که پاسخ درست است اولی ارزش اجتماعی و دومی هنجار اجتماعی است.

۴- ریختن زباله در سطل زباله هنجار و رعایت انصاف ارزش اجتماعی است که در گزینه‌های دیگر جابه‌جا شدن مواد و گزینه رد شده است (درس ۱)

۵۸. گزینه ۲ درست است.

-کنش اجتماعی در حضور فیزیکی دیگران و با توجه به آن‌ها شکل می‌گیرد.

- ما در پوشیدن لباس دیگران را در نظر می‌گیریم و با در نظر گرفتن دیگران کنش فردی ما به کنش اجتماعی تبدیل می‌شود.

(درس ۲ - ص ۱۷ و ۱۹ و ۱۱)

۵۹. گزینه ۱ درست است.

- حفظ نوبت کنش اجتماعی است.

- اشغال کردن صندلی دیگران یعنی حفظ حقوق دیگران یک ارزش اجتماعی است.

- تذکر دادن مأموران یک نوع کنترل اجتماعی است. (درس ۲ - ص ۱۴)

۶۰. گزینه ۳ درست است.

بررسی عبارت‌ها:

(الف) نادرست است؛ زیرا جهان اجتماعی مانند موجود زنده اعضای مختلفی دارد و این اعضا در ارتباط با هم از نوعی نظم برخوردارند که نظم جهان اجتماعی پدیده‌ای اعتباری است.

(ب) نادرست است؛ زیرا در صورتی که قید «برخی از» در هر دو بخش آن تبدیل شود به «همه» این گزینه درست خواهد شد.

(پ) درست است.

(ت) درست است.

(ث) درست است. (ترکیبی از دروس ۱ و ۳ و ۴)

۶۱. گزینه ۲ درست است.

سازمان (غذا و دارو) یک سازمان واقعی خارج از محدوده ذهن ما است، پس ملموس و عینی است و یک سازمان بزرگ و جامع است پس کلان است.

(اهداف) این سازمان اموری هستند که امر ملموس نیستند و چون به مرحله انجام نرسیده است در محدوده ذهن باقی می‌ماند.

تمام علوم به دلیل علم بودنشان در محدوده ذهن می‌باشند. (درس ۴ - ص ۲۷)

۶۲. گزینه ۴ درست است.

همه لایه‌ها و اجزای جهان اجتماعی اهمیت یکسانی ندارند و برابر نیستند. همیشه در جهان اجتماعی نوعی خاص از روش‌ها برای تأمین نیازها پذیرفته می‌شود. (درس ۴ - ص ۳۰)

۶۳. گزینه ۳ درست است.

ویژگی‌های قلمرو آرمانی: ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن جانبداری می‌کنند و رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند اما در عمل ممکن است برخی از آن‌ها را نادیده بگیرند.

ویژگی‌های قلمرو واقعی: ارزش‌هایی که مردم یک جامعه به آن‌ها عمل می‌کنند. (درس ۷ - ص ۵۶)

۶۴. گزینه ۳ درست است.

- برنامه‌ریزان فرهنگی هر جامعه، همواره تلاش می‌کنند تا از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق بیشتر آرمان‌ها و ورود آن‌ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی را فراهم کنند.

- ما در ساختن برخی از ویژگی‌های هویتی مانند اثر انگشت و برخی از ویژگی‌های اکتسابی مانند منزلت اجتماعی از طریق خانواده به دست می‌آوریم و با کنش‌هایمان آن را تغییر می‌دهیم.

(درس ۷ - ص ۵۶، درس ۸ - ص ۷۷، درس ۸ - ص ۶۸)

۶۵. گزینه ۲ درست است.

(۱) گروه خونی (انتسابی) - مکان تولد (انتسابی) - زودرنجی (اکتسابی)

(۲) رنگ چشم (انتسابی) - کم‌سوادی (اکتسابی) - گروه خونی (انتسابی)

(۳) راستگویی (اکتسابی) - دانش‌آموز بودن (اکتسابی) - زرنگی (اکتسابی)

(۴) زمان تولد (انتسابی) - جنسیت (انتسابی) - صبوری (اکتسابی) (درس ۷ - صفحه ۶۸)

۶۶. گزینه ۲ درست است.

هستی را فراتر از طبیعت می‌بیند و زندگی این جهان را در سایه حیات برتر، مقدس و متعالی می‌گرداند. = ویژگی جهان اجتماعی معنوی (درس ۶ - صفحه ۵۱)

۶۷. گزینه ۴ درست است.

ویژگی‌های جوامع در عرض هم:

- بعضی از فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، زمان طولانی دوام می‌آورند و بعضی دیگر پس از مدتی از بین می‌روند.

- فرهنگ‌ها و تمدن‌ها نیز براساس آرمان‌ها و ارزش‌های خود، تحولاتی را دنبال می‌کنند و مسیرهای مختلفی را می‌پیمایند.

- هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به‌وجود می‌آورد.

این ویژگی‌های جوامع در عرض هم می‌باشد. (درس ۵ - صفحه ۴۲ و ۴۳)

۶۸. گزینه ۱ درست است.

- تفاوت میان لایه‌های سطحی و لایه‌های عمیق جهان‌های اجتماعی می‌باشد.

- تنوع اراده و اختیار و تنوع آگاهی و معرفت میان انسان‌ها است.

- انسان در قبال فرهنگی که از طریق تربیت به او منتقل می‌شود، منفعل و موجودی پذیرنده نیست. (درس ۵ - صفحه ۴۰ و ۴۱)

۶۹. گزینه ۲ درست است.

- علوم تجربی با روش تجربی و فناوری حاصل از آن، قدرت پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث و مسائل طبیعی مانند بیماری و زلزله را به انسان می‌دهد. = گسترش دانش ابزاری

- افراد خواهان تسلط بر این جهان را به تدریج، اسیر نظام اجتماعی پیچیده‌ای می‌سازد که همه ابعاد وجود انسان را احاطه می‌کند. = قفس آهنین

- عرصه بر کنش‌های عاطفی و اخلاقی تنگ می‌شود. = غلبه کنش‌هایی که اهداف دنیوی را تعقیب می‌کند.

- داوری درباره ارزش‌ها و آرمان‌های بشر به تمایلات افراد و گروه‌های متفرق سپرده می‌شود = زوال عقلانیت ذاتی

(درس ۶ - صفحه ۵۲ و ۵۳)

۷۰. گزینه ۲ درست است.

حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها، براساس آگاهی و جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود. (درس ۷ - صفحه ۵۹، ۶۰، ۶۱)

تاریخ (۱)

۷۱. گزینه ۴ درست است.

جست‌وجو و شواهد و مدارک تاریخی و تحلیل و تفسیر علت‌ها، آثار و نتایج رویدادها، قوه درک و مهارت اندیشه‌ورزی را افزایش می‌دهد؛

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱ نادرست است؛ زیرا تعریف مربوط به منبع شناخت و تفکر است نه تقویت میهن‌دوستی.
گزینه ۲ نادرست است؛ زیرا تعریف مربوط به منبع شناخت و تفکر است نه بهره‌گیری از گذشته برای آینده.
گزینه ۳ نادرست است؛ زیرا بحث منابع پژوهش علمی در تاریخ جداگانه است و ارتباطی به فواید و کارکردهای تاریخ ندارد.
۷۲. گزینه ۱ درست است.

هرودت مورخ مشهور یونانی به منظور نگارش کتاب تاریخ خود به مصر و فینیقیه و جاهای دیگر سفر می‌کرد. (درس ۱ - ص ۲)
بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۲ نادرست است؛ زیرا ابن‌خلدون اهل تونس بود نه مصر.
گزینه ۳ نادرست است؛ زیرا هرودت یونانی بود نه رومی.
گزینه ۴ نادرست است؛ زیرا ابن‌خلدون اندیشمند قرن ۸ هـ. ق بوده است. (درس ۲ - ص ۱۷)
۷۳. گزینه ۲ درست است.

در مرحله شناسایی و کشف باستان‌شناسان از ابزارها و فناوری‌های جدید مانند پهپادها، رادارها، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای و ... که قابلیت زیادی در نقشه‌برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه‌ها و آثار باستانی دارند، استفاده می‌کنند.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱ نادرست است؛ زیرا برای آثار باستانی زیر خاک یا اعماق دریا باستان‌شناس از این ابزار استفاده می‌کند.
گزینه ۳ نادرست است؛ زیرا این تعریف مربوط به بخش حفاری است نه شناسایی.
گزینه ۴ نادرست است؛ زیرا برای تعیین سن از روش‌های رادیوکربن و ... استفاده می‌شود. (درس ۳ - ص ۲۴)
۷۴. گزینه ۴ درست است.

در فاصله ۱۲۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش در عصر نوسنگی، انسان با ابداع چرخ سفالگری، ظروف گلی تولید کرد و با استفاده از پشم حیوانات، موفق به تولید پارچه شد.
بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه ۱ نادرست است؛ زیرا سخن گفتن و اندیشیدن مربوط به اواخر دوره گردآوری خوراک می‌باشد.
گزینه ۲ نادرست است؛ زیرا استفاده از تیغه‌های سنگی مربوط به دوران پارینه‌سنگی و قبل از دوران نوسنگی است. «دوران گردآوری خوراک»

گزینه ۳ نادرست است؛ زیرا استفاده از چوب و استخوان مربوط به دوران گردآوری خوراک می‌باشد نه عصر نوسنگی. (درس ۴ - ص ۳۳)
۷۵. گزینه ۳ درست است.

قسمت اول سؤال: از تمدن دره سند، لوح‌ها و نوشته‌هایی به دست آمده است که تاکنون رمزگشایی و خوانده نشده‌اند. از این رو درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تمدن سند چیزی نمی‌دانیم. زمانی که تمدن سند رو به انحطاط رفت.
قسمت دوم سؤال: مهاجرت آریاییان به هند: در حدود ۱۵۰۰ ق.م. زمانی که تمدن سند رو به انحطاط نهاده بود، دسته‌هایی از اقوام آریایی از سمت شمال غرب وارد هند شدند.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱ نادرست است؛ زیرا حمله اسکندر بعد از مهاجرت آریایی‌ها به هند بوده است. قسمت اول نادرست است.
گزینه ۲ نادرست است؛ زیرا برهمنان آداب و مناسک خود را به مردم تحمیل می‌کردند و درباره نشر کتاب و لوح دره سند مطلبی نیامده است. اقوام دراویدی زیر سلطه آریایی‌ها نرفتند.
گزینه ۴ نادرست است؛ زیرا سوزاندن آثار و کتاب‌های کنفوسیوس در چین به دستور شی‌هوانگ‌تی بوده است نه دره سند. مهاجرت آریایی‌ها خیلی قبل‌تر از حکومت موریای بوده است. (درس ۵ - ص ۴۳)

۷۶. گزینه ۱ درست است.

دلایل نادرستی موارد طرح‌شده:

پ) رقابت دولت - شهرهای یونانی با حکومت هخامنشیان برای تسلط بر منطقه آسیای صغیر، موجب بروز کشمکش‌های طولانی و جنگ‌های بزرگی میان دو طرف در قرن ۵ ق.م شد.

نکته: جاده ابریشم در دوره سلسله هان میلاد حضرت مسیح تا ۲۲۰ میلادی گشایش یافت.

ت) پس از پایان جنگ‌های داخلی یونان و ایران، دولت - شهر آتن به رهبری پریکلس، سیاستمدار آزادی‌خواه، به سرعت در مسیر پیشرفت و توسعه‌طلبی سیاسی و نظامی گام برداشت. (درس ۶ - ص ۵۱ و ۵۲)

نکته در قرن اول قبل از میلاد، جمهوری رم بر اثر رقابت سرداران جاه‌طلب دچار جنگ داخلی و آشفتگی شد. سرانجام اکتاوین بر رقیبان غلبه کرد و تغییراتی در نظام حکومتی جمهوری رم به‌وجود آورد.

۷۷. گزینه ۳ درست است.

بررسی موارد مطرح‌شده:

الف) از دوره هخامنشیان بیش از سی هزار لوح گلی به زبان ایلامی کشف شده که تاکنون حدود چهار تا پنج هزار از این لوح‌ها خوانده و ترجمه شده‌اند.

ب) از دوره ساسانیان تعداد زیادی سنگ‌نوشته برجای مانده که رویدادهای تاریخی را گزارش می‌کنند. سنگ‌نوشته شاپور یکم در کعبه زرتشت در نقش رستم از آن جمله است.

ت) در دوره صفویه تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به کشور ما و شناخت تاریخ و فرهنگ آن، دو چندان شد.

پ) در زمان محمد شاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد و سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی در بیستون را ترجمه کرد. (درس ۷ - ص ۶۳، ۶۴ و ۶۸)
ابتدا هخامنشیان، سپس ساسانیان پس از آن صفویه و در آخر قاجاریه است.

۷۸. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۲ نادرست است؛ زیرا از جمله محبوب‌ترین خدایان ایلامی، اینشوشیناک به معنی خدای شهر شوش بود، معبد چغازنبیل، ستایشگاه این خدا محسوب می‌شود.

گزینه ۳ نادرست است؛ زیرا در تمدن ایلام الهه‌های مادر بسیار مقدس بودند و مقام رفیعی در سلسله مراتب خدایان ایلامی داشتند. ایلامیان این الهه‌ها را به‌عنوان مادر خدایان می‌پرستیدند و برای آنان معابدی ساخته بودند، در کاوش‌های باستانی شوش، (نه هگمتانه) پیکره‌های گلی فراوانی که به «الهه» معروف‌اند، کشف شده است.

گزینه ۴ نادرست است؛ زیرا در ایلام، کاهنان آداب و تشریفات دینی را زیر نظر کاهن بزرگ به‌جای می‌آوردند. (درس ۸ - ص ۷۸)
نکته: موبد و موبدان موبد عالمان دین زرتشت هستند.

۷۹. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۱ نادرست است؛ زیرا کورش مدتی پس از به قدرت رسیدن، به آسیای صغیر لشکرکشی کرد و حکومت لیدی و سایر دولت - شهرهای آنجا را شکست داد و شهر ثروتمند سارد، پایتخت لیدی و تمامی آسیای صغیر را به تصرف خود درآورد.

گزینه ۲ نادرست است؛ زیرا در زمان پادشاهی کمبوجیه (پسر و جانشین کوروش بزرگ) مصر به تصرف هخامنشیان درآمد.

گزینه ۳ نادرست است؛ زیرا خشایارشا، پسر و جانشین داریوش، پس از فرو نشاندن شورش‌های مصر و بابل، به یونان لشکر کشید و آتن را تصرف کرد. اما در نبرد دریایی در تنگه سالامیس توفیقی به‌دست نیاورد. (درس ۹ - ص ۸۵، ۸۶)

۸۰. گزینه ۳ درست است.

الف) سلوکوس خود را نیکاتور، یعنی فاتح می‌خواند. در نتیجه تغییراتی که اکتاوین در نظام حکومتی جمهوری رم به وجود آورد، قدرت اجرایی در اختیار یک فرد به‌عنوان شخص اول مملکت قرار گرفت که به اگوستوس یعنی امپراتور معروف شد.

ب) اشکانیان در طول ۴۷۰ سال حکومت، چندین بار پایتخت خود را تغییر دادند. پایتخت‌های این سلسله به‌ترتیب عبارت‌اند از: شهر نسا در ترکمنستان امروزی، شهر صد دروازه در حوالی دامغان کنونی که یونانیان به آن هکاتم‌پولس می‌گفتند و شهر تیسفون در نزدیکی بغداد امروزی.

پ) مهرداد یکم با تسلط بر مناطق وسیعی در سرتاسر ایران، قدرت و قلمرو حکومت اشکانی را به‌طور چشمگیری افزایش داد. در دوران فرمانروایی او، سلسله اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به پادشاهی قدرتمندی تبدیل شد. مهرداد دوم نیز از جمله پادشاهان لایق و با تدبیر اشکانی بود، فتوحات مهرداد دوم، وسعت قلمرو اشکانیان را به نهایت خود رساند و

پایه‌های قدرت و سلطنت آنان استوار شد.

ت) کراسوس، سردار مشهور روم با سپاهی بزرگ و مجهز به منطقه بین‌النهرین هجوم آورد، اما در جایی به‌نام حران از سپاه ایران به سختی شکست خورد و سردار مغرور روم کشته شد. در زمان شاپور یکم گردیانوس، امپراتور روم کشته شد و در دیگری والریانوس، امپراتور روم به اسارت درآمد. (درس ۱۰ - ص ۸۰، ۸۱، ۸۲)

جغرافیای ایران

۸۱. گزینه ۲ درست است.

محیط طبیعی، مجموعه‌ای متعادل است. با ورود انسان، زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود. انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر در محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. (درس ۱ - ص ۴)

۸۲. گزینه ۴ درست است.

سؤال چطور به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. «زمینه‌های به‌وجود آورنده این پدیده چیست؟»

در سؤال چرا به علت وقوع پدیده می‌پردازد.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

۱- سؤال چه وقت یا چه موقع، به روند زمانی موضوعات می‌پردازد.

۲- سؤال چرا، به علت وقوع پدیده می‌پردازد.

۳- سؤال چه چیز، بر ماهیت هر پدیده یا مسئله، دلالت دارد. (درس ۲ - ص ۸)

۸۳. گزینه ۱ درست است.

۱- نکته مورد توجه در مرحله طرح سؤال و بیان مسئله این است که پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد؛

به عبارت دیگر، مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران، مورد نیاز پژوهشگر است. (گام اول)

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

۲- در مرحله جمع‌آوری اطلاعات، جغرافی‌دانان برای مطالعه و پاسخگویی به سؤالات خود به اطلاعات نیاز دارند. (گام سوم)

۳- در مرحله فرضیه‌سازی، پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند. (گام دوم)

۴- در مرحله ارائه پیشنهاد، پژوهشگر ضمن ارائه دلایل علمی و منطقی به تأیید یا رد فرضیه یا فرضیه‌های خود می‌پردازد.

(گام پنجم) (درس ۲ - ص ۱۰ تا ۱۲)

۸۴. گزینه ۲ درست است.

ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره آفریقا، اروپا و آسیا که در گذشته اهمیت داشته و اکنون نیز به‌عنوان حلقه‌ای از زنجیره

حمل‌ونقل کالا و نفت، اهمیت خود را حفظ کرده است. تنگه تکاب در ارتفاعات زاگرس قرار دارد.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

۱- خلیج فارس به‌عنوان بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان، ذخایر با ارزشی دارد که بعد از اکتشاف نفت این منطقه اهمیت یافت.

۳- منطقه خلیج فارس در مرکز و قلب ناحیه جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام قرار دارد و بعد از ظهور در عربستان این عامل، از علل اهمیت این منطقه شده است.

۴- صدور و فروش نفت خام، منطقه خلیج فارس را به‌صورت یکی از کانون‌های ثروتمند جهان در آورده است. بعد از انقلاب

صنعتی و نقش نفت در تولیدات صنعتی باعث فروش نفت شد. (درس ۳ - ص ۱۷)

۸۵. گزینه ۳ درست است.

گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ جزو ویژگی‌های ناحیه کوهستانی البرز است.

علت نادرستی گزینه ۳: ویژگی بیان‌شده در این گزینه مربوط به ویژگی‌های منطقه کوهستانی زاگرس است. (درس ۴ - ص ۲۵ تا ۲۷)

۸۶. گزینه ۲ درست است.

رودهای طغیانی که به دریاها می‌ریزد نیز نهشته‌ها و آب‌رفت‌های فراوانی را بر جلگه‌های ساحلی، تحمیل و مرتباً مکان و وسعت جلگه‌ها را دچار تغییر می‌کند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱- از عوامل تغییردهنده طبیعی جلگه‌ها هم هستند که خواه ناخواه مرتباً مناطق ساحلی را تغییر می‌دهند. «با سؤال تست متفاوت است.»

۳- هر دو از عوامل انسانی تغییر جلگه‌ها هستند و باعث تغییر اساسی چهره این مناطق می‌شود.

۴- جزر و مد و طوفان‌های دریایی از عوامل طبیعی و «جمع شدن آب‌رفت‌ها بحث نامشخص برای تفکر بیشتر دانش‌آموز است.» (درس ۵ - ص ۳۳)

۸۷. گزینه ۱ درست است.

موقعیت جغرافیایی:

عرض جغرافیایی، پرفشار جنب حاره‌ای و دوری و نزدیکی به دریاها؛ مهم‌ترین عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی است که بر آب‌وهوای کشور اثر دارد. پس ورود توده‌ها درست است؛ زیرا خودش از علت‌های تنوع آب‌وهوایی کشور است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۲- دوری و نزدیکی به دریاها از عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی است.

۳- عرض جغرافیایی از عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی است.

۴- پرفشار حاره‌ای از عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی است. (درس ۵ - ص ۳۷ و ۳۹)

۸۸. گزینه ۴ درست است.

رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند. اگر این رودها در نواحی مرطوب، جریان یابند آب آن‌ها بیشتر خواهد بود.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱- جهت غرب به شرق مربوط به ناهمواری‌های ایران می‌باشند.

۲- رودهای طغیانی و اتفاقی بیشتر در مناطق خشک ایران هستند نه کوهستانی.

۳- بیشتر بارش‌ها در اواخر پاییز تا اوایل فصل بهار هستند. (درس ۶ - ص ۴۹)

۸۹. گزینه ۳ درست است.

به محدوده‌ای که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها، آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین نقطه آن هدایت کند، حوضه آبریز می‌گویند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱- کانون آبگیر سرچشمه رودهای متعدد در مناطق مرتفع کوهستانی است.

۲- رودها غالباً از کانون‌های آبگیر سرچشمه می‌گیرند با تعریف بدنه سؤال تفاوت دارد.

۳- تعریف دریاچه‌ها با تعریف آورده‌شده متفاوت است. (درس ۶ - ص ۵۱)

۹۰. گزینه ۲ درست است.

رودهایی که به دریای خزر می‌ریزند ← ولگا - اورال - سفیدرود - هراز - اترک - گرگان - کورا - ارس

رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزند ← کارون - کرخه - دالکی - مَند

«جراحی - هنديجان - زهره - شور و غیره هم در تصویر مربوط به خلیج فارس آمده‌اند.»

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱- سیمینه‌رود برای دریاچه ارومیه است

۳- اترک و ارس برای دریای خزر است

۴- نیک‌شهر برای دریای عمان و زرینه رود برای دریاچه ارومیه است. (درس ۶ - ص ۵۲ و ۵۴)

منطق

۹۱. گزینه ۳ درست است.
 زیرا گزاره‌ای است که در آن هم نسبت چیزی به چیز دیگر دیده می‌شود و هم توانمندی درستی یا درستی داشته و می‌توان درباره آن داوری کرد. گزینه های ۱، ۲، ۴ گزاره‌های انشائی بوده و نمی‌توان درباره آن‌ها داوری کرد. (درس ۱ - ص ۷)
۹۲. گزینه ۲ درست است.
 در گزینه ۱: نوع مغالطه شیوه نگارشی است زیرا برخواست اشتباه نوشته شده و می‌بایست به صورت برخاست نوشته می‌شد
 در گزینه ۳: نوع مغالطه اشتراک لفظ است زیرا پیچ دارای معانی متعدد است (پیچ و خم / پیچ و مهره). در مغالطه توسل به معنای ظاهری جای دلالت‌ها عوض می‌شود. یعنی لفظ یک معنا بیشتر ندارد اما برداشت‌های متعدد از آن می‌شود.
 در گزینه ۴: مغالطه‌ای صورت نپذیرفته است. (درس ۲ - ص ۱۴ تا ۱۹)
۹۳. گزینه ۴ درست است.
 هرگاه نسبت بین دو مفهوم تساوی باشد نسبت بین نقضین آن‌ها نیز تساوی است.
 در گزینه ۱: نسبت بین دو مفهوم داده شده تباین است؛ زیرا هیچ غیر حیوانی انسان نیست و هیچ انسانی غیر حیوان نیست.
 در گزینه ۲: نسبت بین دو مفهوم داده شده عموم و خصوص من وجه است.
 در گزینه ۳: نسبت بین آب و یخ، تباین است. (درس ۳ - ص ۲۲ و ۲۳)
۹۴. گزینه ۳ درست است.
 زیرا تعریف داده شده همه مصادیق مثلث را در خود ندارد پس جامع نیست. (رد گزینه ۱) و از طرفی غیر مثلث (مانند مربع) در این تعریف جای می‌گیرد پس مانع نیست. (رد گزینه ۲) در تعریف چون از ذاتیات مثلث مانند شکل استفاده کرده تعریف نمی‌تواند بی‌ربط باشد. (رد گزینه ۴) (درس ۴ - ص ۳۴ و ۳۵)
۹۵. گزینه ۴ درست است.
 نتیجه در استقرای تعمیمی، همیشه کلی است نه جزئی. در حالی که قیاس، نتیجه‌اش جزئی است. (درس ۵ - ص ۴۵ تا ۴۷)
۹۶. گزینه ۲ درست است.
 گزینه های ۱، ۲ و ۴ جمله‌های انشایی بوده و قضیه به شمار نمی‌روند. (درس ۶ - ص ۵۶ و ۵۷)
۹۷. گزینه ۱ درست است.
 در گزینه ۲: موضوع این کیف است که یک مفهوم جزئی است.
 در گزینه ۳: اشکان موضوع قضیه است که یک مفهوم جزئی است و جای موضوع و محمول عوض شده است.
 گزینه ۴: قضیه نیست؛ زیرا یک جمله انشائی است. (درس ۶ - ص ۵۸ و ۵۹)
۹۸. گزینه ۲ درست است.
 سیل غم تو خانه دل مرا برده است. در این قضیه سیل غم تو، موضوع است (رد گزینه ۱ و ۴) خانه دل مرا برده محمول است.
 قضیه بعدی این گونه است «نادان دوست، زننده بر زمین است.» که نادان دوست، موضوع است و محمول آن، زننده بر زمین می‌باشد. (رد گزینه ۳) (درس ۶ - ص ۵۶ و ۵۷)
۹۹. گزینه ۴ درست است.
 درستی خبر یا قضیه، شرط اینکه آن یک قضیه است نیست؛ زیرا می‌توان درباره آن داوری کرد و درستی و نادرستی آن را تشخیص داد. (درس ۶ - ص ۵۶ تا ۵۸)
۱۰۰. گزینه ۳ درست است.
 حافظ در اینجا به معنای شخص حافظ است و صفت نیست، پس جزئی است.
 در گزینه ۱: زاگی، مفهوم کلی است و لذا قضیه، محصوره است. در گزینه ۲: خورشید، یک مفهوم کلی است.
 گزینه ۴: قضیه نیست، منادا است. (درس ۶ - ص ۵۸)
۱۰۱. گزینه ۳ درست است.
 زیرا رابطه تناقض با هم دارند و در تناقض وقتی یک قضیه درست است طرف دیگر نادرست است.

در گزینه ۱: رابطه دو قضیه عکس مستوی است و وقتی اصل قضیه درست باشد عکس مستوی آن نیز درست است.
در گزینه ۲: رابطه تداخل است و مشخص نیست که هر الف غیر ب است درست است یا نادرست.
در گزینه ۴: متداخل گزینه ۱ بوده که صادق بود و حکم مربوط به گزینه ۴ نامعلوم است و نادرستی آن قطعی نیست.
(درس ۷ - ص ۶۳ تا ۶۸)

۱۰۲. گزینه ۴ درست است.

عدم رعایت شرایط عکس را مغالطه ایهام انعکاس می گویند چون عکس موجب کلی، موجب جزئی است و باید می نوشت برخی که دیپلم هستند درون دانشگاه اند. بقیه گزینه ها ایرادی ندارد. (درس ۷ - ص ۶۹)

۱۰۳. گزینه ۱ درست است.

نقیض «هر الف ب است» می شود «بعضی الف ب نیست» و چون قضیه سالبه جزئی است، عکس مستوی درست ندارد.
در گزینه ۲: نقیض می شود «بعضی الف ب است» و عکس مستوی آن «بعضی الف ب است».
در گزینه ۳: نقیض می شود «هیچ الف ب نیست» و عکس مستوی آن «هیچ الف ب نیست».
در گزینه ۴: نقیض می شود «هر الف ب است» و عکس مستوی آن «بعضی الف ب است». (درس ۷ - ص ۶۳ تا ۶۸)

۱۰۴. گزینه ۳ درست است.

اگر قضیه B را «هر الف ب است» فرض کنیم متضاد آن که A باشد می شود «هیچ الف ب نیست». در این صورت دارای عکس مستوی خواهد بود. (رد گزینه ۱) و نقیض آن «بعضی الف ب است» خواهد شد که یک قضیه جزئی است. (رد گزینه ۲) و در صورت درستی A، نادرستی قضیه B مشخص خواهد بود، زیرا دو قضیه متضاد، اجتماع (درستی همزمان) ندارند. (رد گزینه ۴) (درس ۷ - ص ۶۴)

۱۰۵. گزینه ۲ درست است.

زیرا نسبت بین دو قضیه، متداخل است و در تداخل وقتی قضیه کلی، نادرست است، درستی و نادرستی قضیه جزئی مشخص نیست.
در گزینه ۱: نسبت دو قضیه، متضاد است و اگر یک طرف نادرست باشد درستی یا نادرستی طرف دیگر، نامشخص است.
در گزینه ۳: رابطه، دو قضیه، تناقض است و نادرستی یکی مستلزم درستی دیگری است.
در گزینه ۴: رابطه، بین دو قضیه عکس، مستوی است و موجب جزئی می تواند عکس مستوی درست داشته باشد. (درس ۷ - ص ۶۲ تا ۷۰)